

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΡΜΟΝΙΑ

..... τεύχος 9

II ~ 1994 .....

ΠΟΙΟΣ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΕΡΑΣ;

Η Πολιτική της Μηχανικής Γενετικής

Η Πολιτική της Μηχανικής Γενετικής

Η Πολιτική της Γενετικής Μηχανικής

"Οι ερευνητές Τζέρι Χολ και Ρόμπερτ Στίλμαν, του Πανεπιστημίου Τζορτζ Ουάσιγκτον, των Η.Π.Α., πέτυχαν τον κλωνισμό ανθρώπινων κυττάρων." Αυτό πληροφορηθήκαμε από τα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης πριν από μερικές εβδομάδες. Και για να μην εξαγάγουν "λανθασμένα" συμπεράσματα εκείνοι που γνωρίζουν έστω και σε γενικές γραμμές τί διακυβεύεται πλέον, έσπευσαν να μας προσφέρουν και το ιδεολογικό πλαίσιο αυτού του επιτυχημένου πειράματος: "Τώρα πλέον μπορούν ν' αποκτήσουν παιδιά τα ζευγάρια εκείνα που δεν μπορούσαν δια της φυσικής οδού."

Απίστευτο έτσι; Τα ποικίλα Κρατικά και Ιδιωτικά ερευνητικά κέντρα εργάζονται ακατάπαυστα και ξεδεύουν τρισεκατομμύρια δολάρια για να βοηθήσουν τον Γιάννη και τη Μαρία του αποκάτω διαμερίσματος, που δεν μπορούν να αποκτήσουν παιδί "δια της φυσικής οδού". Τέτοιος και τόσος ανθρωπισμός:.....

Η πρόσφατη πρόοδος της επιστήμης θέτει στη διάθεσή μας μια ολόκληρη σειρά από νέες μεθόδους που είναι σε θέση ν' αλλάξουν τη γενετική δομή του ανθρώπου τόσο σε ατομικό επίπεδο, όσο και σε μαζικό. Οι νέες αυτές μέθοδοι της γενετικής μηχανικής θα μπορούσαν να συντελέσουν στην ανακούφιση του ανθρώπου όσον αφορά στις ασθένειες και τις διάφορες ενοχλήσεις του οργανισμού, αλλά και να γίνουν επίσης όργανο ενός προγράμματος ευγονικής και ελέγχου επί της κοινωνίας. Βιολόγοι, γιατροί και υγειονομικές υπηρεσίες άρχισαν ήδη να παίρνουν αποφάσεις γύρω από τα γενετικά "ελαττώματα", θέμα, του οποίου ο ορισμός κι η σημασία θα έπρεπε ν' αποτελέσουν αντικείμενο μιας μεγάλης συζήτησης τόσο σε επιστημονικό επίπεδο, όσο—και κυρίως—και σε επίπεδο κοινής γνώμης. Πράγματι, η χρησιμοποίηση της λέξης "ελάττωμα" εξαρτάται από απροσδιόριστες αλλά πάντως συζητήσιμες πολιτικο-κοινωνικές αξίες.

Να όμως που, δίχως να έχει προηγηθεί καμιά ουσιαστική συζήτηση περί του τί εννοούμε "ελάττωμα", ο γενετικός σχεδιασμός εφαρμόζεται ήδη σε 46 Πολιτείες των Η.Π.Α. όπου λειτουργούν υπηρεσίες **γενετικής ανίχνευσης** (DEPISTAGE). Στη Νέα Υόρκη, η βουλή έχει εγκρίνει έναν νόμο που προβλέπει την υποχρεωτική εξέταση για 7 κληρονομικά ελαττώματα, ενώ άλλα που πιθανόν να υπάρχουν μπορούν να ανιχνευθούν στο Υγειονομικό Κέντρο δίχως καμιά επιπλέον νομική διατύπωση. Φυσικά σε "ατομικό επίπεδο" και σε σχέση με το "σώμα", κάτι τέτοιο συντελεί στην πρόληψη διαταραχών όπως π.χ. ο μογγολισμός· όμως όταν έχουμε να κάνουμε με το "πνεύμα", τότε τίθενται πολύ σοβαρά ζητήματα, τα οποία δεν μπορούμε να τα εναποθέσουμε στη "γνώση" των πάσης φύσεως "ειδικών". Καθώς αναπτύσσονται οι γνώσεις γύρω από τις βιοχημικές διεργασίες του εγκεφάλου, οι επιστήμονες παρεμβαίνουν για να "αναμορφώσουν" τις ψυχικές εκείνες καταστάσεις που θεωρούν (οι ίδιοι ή το ερευνητικό κέντρο που τους χρηματοδοτεί) αντιπαραγωγικές: στο χρονικό διάστημα 1936-1961, στις Η.Π.Α., οι λοβοτομές υπερέβησαν τον αριθμό των 40.000. Το 1971, 21 Πολιτείες είχαν νόμους που ενέκριναν την στείρωση σε "διαταραγμένους" διανοητικά ανθρώπους, δίχως μάλιστα να είναι απαραίτητη η συγκατάθεσή τους, ή έστω μια ψυχολογική εξέταση. Μ' έναν τέτοιο νόμο, η ευγονική επιτροπή της Β. Καρολίνας στείρωσε, από το 1960 έως το 1968, 1620 άτομα, στην πλειονότητά τους νέγροι.... Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα ανθρώπων που βάλλονται από τέτοιες απόψεις και πρακτικές, είναι εκείνοι που διαθέτουν ένα επιπλέον χρωμόσωμα Y, οι "γνωστοί" με το όνομα "αρσενικοί ΧΥΥ". Γενικεύοντας σε παγκόσμια κλίμακα τα απο-

τελέσματα μερικών ερευνών που έγιναν σε φυλακές και ψυχιατρεία, στη Γαλλία, τη Σκωτία και την Αμερική, ερευνών που καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι ΧΥΥ έχουν δυνητικές τάσεις επιθετικότητας, διάφοροι "υψηλά ιστάμενοι" πρότειναν να καταγράφονται όλοι οι ΧΥΥ σε ιδιαίτερα κατάστιχα όταν γεννιούνται ώστε να είναι εφικτή η διά βίου παρακολούθησή τους. Υπάρχουν νοσοκομεία στη Βοστώνη, το Ντένβερ και το Τορόντο, όπου τα νεογέννητα υποβάλλονται ήδη συστηματικά σε τεστ εγκληματικότητας. Με τέτοιες "αντικειμενικές επιστημονικές βάσεις" πόσοι θα σκεφτούν ότι η ύπαρξη ενός "τόσο μεγάλου" αριθμού "αρσενικών ΧΥΥ" στα ιδρύματα "ποικίλων τρόπων" σωφρονισμού, μπορεί κάλλιστα να αντανakλά κάποιο ελάττωμα της κοινωνίας και των πολιτικών της προσανατολισμών και όχι του γενετικού υλικού αυτών των ατόμων;

Άνθρωποι κατά σειρές

Στον Θαυμαστό Νέο Κόσμο, του Α. Χάξλεϊ, μία από τις πιο θεμελιώδεις προϋποθέσεις για την **κοινωνική σταθερότητα** ήταν η δημιουργία ενός μεγάλου αριθμού **γενετικά όμοιων** ατόμων, των οποίων οι προσεκτικά επιλεγμένες φυσικές και διανοητικές τους ικανότητες θα τα καθιστούσε ιδιαίτερα κατάλληλα για την εκτέλεση ειδικών υπηρεσιών. Στον δικό μας κόσμο, πριν από μερικές εβδομάδες ανακοινώθηκε η επίτευξη κλωνισμού ανθρώπινων κυττάρων. Είναι πλέον και πρακτικά δυνατή η αναπαραγωγή (διάβαζε: η κατασκευή) ενός ατόμου με βάση ένα και μοναδικό κύτταρό του.

Τί είναι ο κλωνισμός; Τα κύτταρα χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, τα σωματικά και τα γεννητικά. Τα δεύτερα, που είναι επιφορτισμένα με την αναπαραγωγή, διαθέτουν μόνο έναν τύπο χρωμοσωμάτων. Η συνένωση θηλυκού και αρσενικού κυττάρου δίνει ένα ωάριο με δύο σειρές χρωμοσωμάτων, άρα με ένα ολοκληρωμένο γενετικό υλικό. Το ωάριο αυτό διαιρείται στα θυγατρικά σωματικά κύτταρα, καθένα από τα οποία διατηρεί ανέπαφη στον πυρήνα του τη γενετική κληρονομιά του, και δημιουργεί τελικά ένα νέο άτομο εντελώς πρωτότυπο. Πρακτικά πλέον, αρκεί να πάρουμε έναν πυρήνα σωματικού κυττάρου και να τον τοποθετήσουμε μέσα σε ένα αγονιμοποίητο ωάριο, απ' το οποίο έχουμε προηγουμένως αφαιρέσει τον δικό του πυρήνα, και θα έχουμε ένα ωάριο που διαιρούμενο θα είναι ικανό να "γεννήσει" ένα άτομο γενετικά ταυτόσημο με τον δότη του.

Στα μέσα της δεκαετίας του '70, σε ένα άρθρο με τίτλο "Άνθρωποι Κατά Σειρές", ο Τζέιμς Ουάτσον προέβλεπε ότι, αν όλη αυτή η ανάπτυξη στον τομέα της βιολογίας συνεχιστεί με τον τωρινό ρυθμό, το πρώτο ανθρώπινο ον, δημιουργημένο με τη μέθοδο του πρωτότυπου, θα κάνει την εμφάνισή του στα προσεχή 20 ή 50 χρόνια, ή και γρηγορότερα αν κάποιο Κράτος αποφασίσει να ασχοληθεί συστηματικά με την **"επιχείρηση"**.

Δεν χρειάστηκε να περάσουν τόσα πολλά χρόνια, όσα υπολόγιζε ο Τζέιμς Ουάτσον. Το δυνάμει είναι πλέον δυνατότητα, και ίσως και πραγματικότητα στα άδυτα κάποιων ερευνητικών κέντρων. Και η προοπτική που ανοίγεται πλέον είναι να χρησιμοποιηθεί ο κλωνισμός ανθρώπινων κυττάρων για να παράγονται άνθρωποι κατά σειρές, καθένας από τους οποίους θ' αποτελεί σύμμορφο αντίτυπο του προηγούμενου, με τα χαρακτηριστικά εκείνα που θα έχουν αποφασίσει εκείνοι που θα ελέγχουν την κοινωνία—άρα και τα πειράματα.

Μέχρι σήμερα ήσαν κυρίως οι επιχειρηματίες/ανατροφείς ζώων αυτοί που απεκόμιζαν οφέλη από τις "προόδους" της βιοτεχνολογίας, επενδύοντας στην παραγωγή "νέων ειδών ζώων"—από κατσικοπρόβατα και εντομοκτόνα μέχρι κηπευτικά. Τώρα, αυτοί που ονειρεύονται την ύπαρξη μίας μόνον φυλής, της γενετικά ανώτερης, βλέπουν την ελεγχόμενη τεχνητή γονιμοποίηση σαν μέσον για να δημιουργήσουν μια κατ' επιλογήν ανθρωπότητα. Επί παραδείγματι, ο Ρόμπερτ Λ. Σίνσεϊμς, διευθυντής του βιολογικού τμήματος του Τεχνολογικού Ιδρύματος της Καλιφόρνια, έχει ήδη προωθήσει την ιδέα ότι μια τέτοια τεχνική "θα επέτρεπε τη διατήρηση και διαιώνιση των καλύτερων γενοτύπων που παρουσιάζονται στο ανθρώπινο είδος".

Δεν χρειάζεται να πούμε ότι αυτή η ιδέα μάς εισάγει κατ' ευθείαν στα χωράφια της "θεωρίας" της ευγονικής.

Η ιστορική εξέλιξη της "θεωρίας"

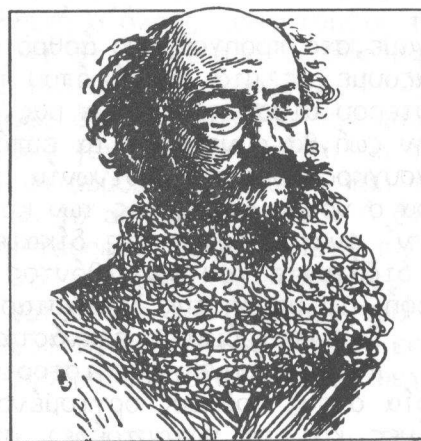
Η προσπάθεια δικαίωσης της εκάστοτε τάξης πραγμάτων και κοινωνικής οργάνωσης με την προσφυγή στη βιολογία, έχει μεγάλη προϊστορία. Πριν από τις επαναστάσεις της αστικής τάξης τον 18ο αιώνα, οι ευγενείς μιλούσαν για το "ανώτερο αίμα" τους. Τον 19ο και 20ο αιώνα τα επιχειρήματα έγιναν λιγότερο απλοϊκά. Η βάση για τη βιολογική διάκριση αναζητήθηκε πρώτα στην ανατομία κι ύστερα στο DNA. Έτσι, τον 19ο αιώνα ο βιολόγος Λομπρόζο ισχυριζόταν ότι οι "εγκληματικές προσωπικότητες μπορούσαν να αναγνω-

ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΣΤΕ

Πριν λίγα χρόνια,ο αγγλικός αναρχικός εκδοτικός οίκος FREEDOM PRESS εξέδωσε μια συλλογή άρθρων του Π.Κροπότκιν,ανέκδοτων μέχρι σήμερα,σε επιμέλεια των Ν. Ουώλτερ και Χ. Μπέκερ,και με τον γενικό τίτλο **ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΣΤΕ** (ACT FOR YOURSELVES).Δεδομένου του μικρού τους όγκου, σκέφτηκα να τα δημοσιεύσω,σχολιάζοντας κάποια σημεία τους αλλά και λέγοντας κάποια πράγματα απ'αφορμή αυτών.

Εξίσου σημαντικό με το οικονομικό ζήτημα είναι το πολιτικό ζήτημα,η πατριαρχία,η ανισότητα των φύλων,η καταπιεστική γονική φροντίδα,και—πρωτίστως—η ιεραρχία κι η κυριαρχία—η βάση και το στήριγμα όλων των ιστορικών μορφών καταπίεσης και εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο.Επομένως,οι επιλογές κι η δράση μας πρέπει να'ναι επαναστατικές σε κάθε σφαίρα της ζωής όπου συνάπτουμε τις σχέσεις μας—τις διαπροσωπικές και τις κοινωνικές: στο σχολείο,το πανεπιστήμιο,τη δουλειά,την κουζίνα,την κρεβατοκάμαρα....Όλα αυτά τα ζητήματα και τις σχέσεις που συνεπάγονται,δεδομένου ότι στην ιστορική διαδρομή συνυφάνθηκαν τόσο αξεδιάλυτα μεταξύ τους και κατέστη τόσο ενισχυτική η λειτουργία του ενός για το άλλο,δεν μπορούμε να τα κατατάξουμε σε πρωτεύοντα και δευτερεύοντα,να δώσουμε έμφαση σε μερικά από αυτά (π.χ. την οικονομία) και να παραμελήσουμε κάποια άλλα (π.χ. την πατριαρχία).Αν πράξουμε έτσι,στενεύουμε τους ορίζοντες και το βάθος της κριτικής μας και υπονομεύουμε μόνοι μας την έκβαση των επιλογών μας. ~ Αυτό φυσικά δεν είναι κάτι που αγνοούσε ο Κροπότκιν,και για αυτό υποστήριζε πάντα ότι κάθε νέα κοινωνία οφείλει να δημιουργεί και νέους θεσμούς και σχέσεις.Εδώ βεβαίως αναφέρει ως μείζον ζήτημα το οικονομικό,αλλά ας δούμε τιέγραφε σένα γράμμα του σε κάποιους συντρόφους που επιχειρούσαν τότε να οικοδομήσουν μια κοινότητα: "...κάντε ό,τι το δυνατόν ώστε να ελαττωθούν στο ελάχιστο οι δουλειές του νοικοκυριού...Στις περισσότερες κοινότητες το ζήτημα αυτό παραμελήθηκε σε τρομακτικό βαθμό.Οι γυναίκες και τα κορίτσια εξακολουθούσαν να είναι στη νέα κοινωνία ό,τι και στην παλιά—δούλοι της κοινότητας.Κατά την άποψή μου,οι διακανονισμοί για την κατά το δυνατότερο ελάττωση της τεράστιας ποσότητας εργασίας που ανώφελα αφιερώνουν οι γυναίκες στην ανατροφή των παιδιών,καθώς και στις δουλειές του νοικοκυριού,είναι τόσο ουσιαστικοί για την επιτυχία της κοινότητας,όσο και οι δέοντες διακανονισμοί αναφορικά με τα χωράφια,τα θερμοκήπια, και τα γεωργικά μηχανήματα—κι ακόμη περισσότερο.Όμως,ενώ κάθε κοινότητα ονειρεύεται να αποκτήσει τα πιο τέλεια γεωργικά και βιομηχανικά μηχανήματα,σπάνια δίνει προσοχή στο χαράμισμα των δυνάμεων των οικιακών σκλάβων—των γυναικών." ~ Ολοφάνερα,ο καθημερινός μας αγώνας είναι αγώνας πολυεπίπεδος και πολυδιάστατος,και γι'αυτό δύσκολος για να τον διεξάγει κανείς ατομικά.Επομένως,οι ανάγκες μας,τα προβλήματά μας και οι επιθυμίες μας θα έπρεπε να μας ωθούν να ομαδοποιούμαστε και να πειραματιζόμαστε με νέες μορφές διαπροσωπικών σχέσεων στα πλαίσια κοινοτικών μορφών συμβίωσης,με τρόπους αυτομόρφωσης για εμάς και τα παιδιά μας,με κοινοτικές μορφές μέριμνας για τα παιδιά,με το στήσιμο "δικών μας" δουλειών ώστε ν'αποφεύγουμε την μισθωτή εργασία (δίχως βεβαίως να 'χουμε την ψευδαίσθηση ότι μπορούμε δίχως επανάσταση ν'αποφύγουμε την αγορά),και με πολλά άλλα ακόμη.Κοντολογίς,μπορούμε να πειραματιζόμαστε με την δημιουργία εναλλακτικών τρόπων ζωής—**με τη δημιουργία αντι-θεσμών**. ~ Επιπλέον,μπορούμε να δημιουργούμε δίκτυα ενημέρωσης,αλληλοβοήθειας και αλληλεγγύης,ώστε οι ομάδες να συσπειρώνονται στις γειτονιές και να οικοδομούν ένα άλλο περιβάλλον,ώστε να ανιχνεύουμε μέσω των δικτύων αυτών ποιός μπορεί να κάνει τι και με ποιούς,μέσα ίσως από έναν διαρκή ανασυνδυασμό ατόμων και ομάδων. ~ Ασφαλώς και είναι βάσιμες οι ενστάσεις που ίσως εγείρουν κάποιοι σύντροφοι.Συντροφικές σχέσεις που ήδη δοκιμάστηκαν και απέτυχαν,δίκτυα που αποσυντέθηκαν πριν αποφέρουν κάποιο όφελος,"δικές μας" δουλειές που κατέληξαν ν'αναπαραγάγουν τη μισθωτή εργασία—είναι όντως μακρύς ο κατάλογος.Όμως,στην πραγματικότητα,η μόνη λύση που έχουμε είναι να προσπαθούμε ξανά και πάλι,από την αρχή και...πάλι απ' την αρχή.Στην ουσία η αναρχία δεν είναι παρά αυτή η αδιάκοπη προσπάθειά μας.Όπως είπε κι ο Μαλατέστα,στην αναρχία δεν πρόκειται να φθάσουμε ούτε σήμερα,ούτε αύριο,ούτε στον αιώνα τον άπαντα—μπορούμε μόνο να πορευόμαστε διαρκώς προς την αναρχία.

Ο Πιότρ Αλεξέγεβιτς Κροπότκιν

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Λέγαμε, στο προηγούμενο άρθρο μας, ότι μιά μεγάλη επανάσταση ωριμάζει στην Ευρώπη. Πλησιάζουμε σε μιά εποχή όπου η αργή εξέλιξη που έχει συντελεσθεί στην διάρκεια του δεύτερου μισού τού αιώνα μας, και που εξακολουθεί όμως να παρεμποδίζεται η ένταξή της στην ζωή, θα συντρίψει τα εμπόδια που βρίσκονται στο δρόμο της και θα προσπαθήσει να ανασυγκροτήσει την κοινωνία σύμφωνα με τις νέες ανάγκες και τάσεις. Αυτός ήταν μέχρι τώρα ο νόμος ανάπτυξης των κοινωνιών και η σημερινή απροθυμία των προνομιούχων τάξεων ν' αναγνωρίσουν τις δίκαιες απαιτήσεις των μη-προνομιούχων, δείχνει ολοφάνερα ότι τα διδάγματα του παρελθόντος δεν τους ωφέλησαν. Η εξέλιξη θα λάβει την πυρετώδη της μορφή—τη μορφή της Επανάστασης.

Τι είναι όμως η επανάσταση;

Αν ρωτήσουμε τους ιστορικούς μας θα μας πουν ότι επανάσταση σημαίνει μεγάλη φασαρία στους δρόμους· οργισμένοι ομιλητές ν' αγοράζουν στις λέσχες· όχλος να σπάει βιτρίνες και να καταστρέφει σπίτια· λεηλασίες, οδομαχίες και δολοphonίες· άγριος αγώνας μεταξύ των παρατάξεων (PARTIES), βίαιη ανατροπή των υφιστάμενων κυβερνήσεων και ανάδειξη νέων, εξίσου ανίκανων με τις προηγούμενες να λύσουν τα μεγάλα εκκρεμή προβλήματα· κι ύστερα, η γενική δυσαρέσκεια, η διεύρυνση της αθλιότητας· η Τρομοκρατία· και τέλος, η επάνοδος στην εξουσία μιάς κυβέρνησης χειρότερης της προηγούμενης. Αυτήν την εικόνα δίνουν οι περισσότεροι ιστορικοί.

Αυτό όμως δεν είναι επανάσταση. Σ' αυτήν την εικόνα υπάρχουν μερικά από τα τυχαία χαρακτηριστικά των επαναστάσεων, όμως απουσιάζει η ουσία τους. Το σπάσιμο των βιτρινών και οι οδομαχίες, μπορεί κάλλιστα να χαρακτηρίζουν τις ταραχές, και η βίαιη αλλαγή της κυβέρνησης μπορεί να ναι απόρροια μιάς απλής εξέγερσης. Αυτό συνέβη, επί παραδείγματι, σε όλη την Ευρώπη το 1848.

Η επανάσταση έχει ένα πολύ βαθύτερο νόημα. Ίσως γίνονται οδομαχίες, ίσως όχι· ίσως καταστρέφονται σπίτια, ίσως όχι. Μα στην επανάσταση **πρέπει** να γίνεται μια ταχύτατη τροποποίηση των ξεπερασμένων οικονομικών και πολιτικών θεσμών, μια εξάλειψη των συσσωρευμένων από προηγούμενους αιώνες αδικιών, μια μετάθεση του πλούτου και της πολιτικής εξουσίας. Όταν βλέπουμε, π.χ., ότι στο διάστημα ανάμεσα στο 1789 και το 1793, εξαλείφθηκαν τα τελευταία υπολείμματα των φεουδαλικών θεσμών στη Γαλλία· ότι ο αγρότης, που πριν ήταν—από οικονομική άποψη κι όχι πια νομική—έναν δουλοπάροικος του γαιοκτήμονα, έγινε ένας ελεύθερος άνθρωπος· ότι ο λαός ξαναπήρε υπό την κατοχήν του τα εδάφη που είχαν περιφράξει οι γαιοκτήμονες· ότι η απόλυτη εξουσία του Βασιλιά, ή, ακριβέστερα, των αυλικών, συνετρίβη για πάντα μέσα σε λίγα χρόνια· και ότι η πολιτική εξουσία πέρασε από τα χέρια λίγων αυλικών στα χέρια της μεσαίας τάξης—τότε λέμε ότι επρόκειτο για Επανάσταση. Και γνωρίζουμε ότι ούτε η Παλινόρθωση, ούτε η Λευκή Τρομοκρατία κατάφεραν να επανασυστήσουν είτε τα φεουδαλικά δικαιώματα των ευγενών είτε τα δικαιώματα της γαιοκτημονικής αριστοκρατίας, είτε την απόλυτη εξουσία του Βασιλιά. Ήταν σε τέτοιο βαθμό επανάσταση, ώστε αν και φαινομενικά ηττήθηκε, υποχρέωσε εν τέλει την Ευρώπη να εφαρμόσει πλήρως το πρόγραμμά της (σ.τ.μ.: της επανάστασης)—δηλαδή, να καταργήσει την δουλοπαροικία και να καθιερώσει την αντιπροσωπευτική κυβέρνηση.

Και για να βρούμε το όμοιό της δεν πρέπει να κοιτάζουμε στις μικρές εξεγέρσεις του καιρού μας· πρέπει να ανατρέξουμε στον δέκατο έβδομο αιώνα—στην Επανάσταση που έγινε σε τούτη τη χώρα, με το ίδιο σχεδόν πρόγραμμα, τις ίδιες τάσεις και συνέπειες.

Όσο για τις οδομαχίες και τις εκτελέσεις, που τόσο πολύ απασχολούν τους ιστορικούς, αποτελούν δευτερεύοντα περιστατικά του μεγάλου αγώνα. Δεν συνιστούν την ουσία του και πιθανώς δεν θα συνέβαιναν καθόλου αν η άρχουσα τάξη κατανοούσε αμέσως τη νέα δύναμη που ξεπηδούσε ανάμεσά της και, αντί να συνωμοτεί εναντίον της, δραστηριοποιείτο ειλικρινά ώστε να βοηθήσει να γίνει πραγματικότητα η νέα τάξη πραγμάτων.

Η επανάσταση δεν συνιστά μιά απλή αλλαγή κυβέρνησης, γιατί μιά κυβέρνηση, όσο ισχυρή κι αν είναι, δεν μπορεί να ανατρέπει θεσμούς με διατάγματα. Τα διατάγματά της θα παρέμεναν νεκρό γράμμα εάν σε κάθε περιοχή της επικράτειας δεν συντελείτο αυθόρμητα η καταστροφή των παρακμαζόντων θεσμών—οικονομικών και πολιτικών.

Ξανά, (σ.τ.μ.: η επανάσταση) δεν είναι υπόθεση μιάς ημέρας. Ισοδυναμεί με μια πλήρη περίοδο, επί το πλείστον αρκετών χρόνων, στη διάρκεια των οποίων η χώρα βρίσκεται σε κατάσταση αναβρασμού· όπου χιλιάδες προηγούμενως αδιάφοροι θεατές λαμβάνουν ενεργό μέρος στις δημόσιες υποθέσεις· όπου ο κοινός νους, σπάζοντας τα δεσμά που τον περιόριζαν, ελεύθερα συζητά, κρίνει, και απορρίπτει τους θεσμούς εκείνους που αποτελούν εμπόδιο στην ελεύθερη ανάπτυξη· όπου καταπιάνεται άφοβα με προβλήματα που πριν φαίνονταν άλυτα.

Το μείζον πρόβλημα που μας θέτει ο αιώνας μας είναι ένα οικονομικό πρόβλημα και τα οικονομικά προβλήματα συνεπάγονται μιά τόσο βαθειά αλλαγή σ' όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής, ώστε δεν μπορούν να αρθούν δια νόμου. Ακόμη κι οι νόμοι που θεσπίστηκαν από επαναστατικές επιτροπές, επί το πλείστον επικύρωσαν τετελεσμένα γεγονότα.

Παντού στην Ευρώπη, η εργατική τάξη δηλώνει μεγαλοφώνως ότι τον πλούτο που παρήχθη από τις συνδυασμένες προσπάθειες περασμένων και τωρινών γενεών δεν πρέπει να τον ιδιοποιείται μια μειοψηφία. Θεωρεί άδικο το γεγονός ότι, εκατομμύρια άνθρωποι που είναι έτοιμοι να εργαστούν, πρέπει να εξαρτώνται αναφορικά με το αν θα εργαστούν ή όχι, από την καλή θέληση ή, ακριβέστερα, από την απληστία της μειοψηφίας. Απαιτεί μιά πλήρη αναδιοργάνωση της παραγωγής· αρνείται στον καπιταλιστή το δικαίωμα να τσεπώνει τα κέρδη της παραγωγής επειδή το Κράτος τον αναγνωρίζει ως ιδιοκτήτη του εδάφους, του αγρού, του σπιτιού, του ανθρακωρυχείου, ή των μηχανημάτων, δίχως τη χρήση των οποίων εκατομμύρια άνθρωποι δεν μπορούν να κάνουν κανενός είδους χρήσιμη εργασία. Απαιτεί μεγαλοφώνως μια δικαιότερη οργάνωση της διανομής.

Όμως αυτό το τεράστιο πρόβλημα—η αναδιοργάνωση της παραγωγής, η αναδιανομή του πλούτου και η ανταλλαγή, σύμφωνα με τις νέες αρχές—δεν μπορούν να το λύσουν κοινοβουλευτικές επιτροπές και κανενός είδους κυβέρνηση. Αυτή η αναδιοργάνωση, η αναδιανομή, πρέπει να γίνει μέσω μιάς φυσικής ανάπτυξης, που να προκύπτει από τις συνδυασμένες προσπάθειες όλων των ενδιαφερομένων, απελευθερωμένων από τα δεσμά των τωρινών θεσμών. Πρέπει ν' αναπτυχθεί με φυσικό τρόπο, προχωρώντας από τις απλές στις σύνθετες ομοσπονδίες. Δεν μπορεί να αποτελεί κάτι που σχεδιάστηκε από μιά μειοψηφία και διευθετήθηκε εκ των άνω· αν υλοποιηθεί κατ' αυτόν τον τρόπο, σίγουρα δεν θά έχει καμιά απολύτως πιθανότητα να επιβιώσει.

Αυτή όμως η αναδιοργάνωση της οικονομίας σημαίνει επίσης τον μετασχηματισμό όλων εκείνων των θεσμών που τώρα είθισται να ονομάζουμε "πολιτική οργάνωση" μιάς χώρας. Μιά νέα οικονομική οργάνωση απαιτεί απαραιτήτως μιά νέα πολιτική οργάνωση. Τα φεουδαλικά δικαιώματα εναρμονίζονταν τέλεια με την απόλυτη μοναρχία· η ελεύθερη εκμετάλλευση, από τη μεσαία τάξη, ευδοκιμεί στα πλαίσια της αντιπροσωπευτικής κυβέρνησης. Όμως νέες μορφές οικονομικής ζωής θα απαιτήσουν νέες μορφές πολιτικής ζωής· κι αυτές οι νέες μορφές δεν μπορούν να συνιστούν μιά ενδυνάμωση της εξουσίας του Κράτους, εγκαταλείποντας στα χέρια του την παραγωγή και τη διανομή του πλούτου, και την ανταλλαγή του.

Η ανθρώπινη πρόοδος συντελείται σε μιά αντίθετη κατεύθυνση· στοχεύει στον περιορισμό της εξουσίας που έχει το Κράτος πάνω στο άτομο. Και η επανάσταση δεν μπορεί παρά να ακολουθήσει την ίδια κατεύθυνση. Αν οι καιροί είναι ώριμοι για κάποια ουσιαστική αναδιαμόρφωση της ζωής, μιά τέτοια αναδιαμόρφωση θα είναι το αποτέλεσμα αναρίθμητων αυθόρμητων δράσεων εκατομμυρίων ατόμων· θα βαδίσει προς μιά αναρχική κατεύθυνση κι όχι προς μιά κυβερνητική· και θα οδηγήσει σε μιά κοινωνία που θα παρέχει ελευθερία δράσης στο άτομο, αντί να ενισχύει την υποταγή στο Κράτος.

Αν η επερχόμενη Επανάσταση δεν είναι καταδικασμένη να συντριβεί πριν επιτελέσει έστω και το παραμικρό, θα είναι αναρχική κι όχι εξουσιαστική.

FREEDOM 2

Νοέμβριος 1886

Σημειώσεις

Η πρώτη φάση της Γαλλικής Επανάστασης διήρκησε από το 1789 έως το 1793, την ακολούθησε η Γιακωβίνικη δικτατορία και η Βασιλεία του Τρόμου (1793-1795), μετά το Διευθυντήριο (1795-1799) και η δικτατορία του Ναπολέοντα (1800-1814), και τελικά η παλινόρθωση της δυναστείας των Βουρβόνων.

Ο όρος **Λευκή Τρομοκρατία** έχει αποδοθεί στην επαναστατική βία (υπό την βασιλική σημαία λευκού χρώματος) στην διάρκεια της δεκαετίας του 1790—φαινόμενο που επαναλήφθηκε στις επαναστάσεις του τέλους του 19ου και του 20ού αιώνα. (Ο όρος Κόκκινη Τρομοκρατία αποδόθηκε αργότερα στην επαναστατική βία καθεαυτήν—επίσης ένα φαινόμενο που επαναλήφθηκε στις μετέπειτα επαναστάσεις.)

Στην **Αγγλική Επανάσταση** που ακολούθησε τους Εμφυλίους Πολέμους (1642-1648), την δημοκρατική Κοινοπολιτεία (REPUBLICAN COMMONWEALTH) διαδέχθηκε η δικτατορία του Κρόμγουελ (1653-1658), και τελικά η παλινόρθωση της βασιλείας των Στιούαρτ (1660).

ριστούν από τη διάπλαση των αυτιών, της μύτης, των χειλέων" κ.λπ., άποψη με σημαντική απήχηση μέχρι σήμερα. Μετά το 1900 τα γονίδια προβλήθηκαν ως η βιολογική βάση των ανθρώπινων διαφορών. Στην Αμερική, τις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας, ο βιολόγος Λ. Τέρμαν ολοκλήρωσε την μέθοδο των τεστ νοημοσύνης, που είχε επινοήσει ο Α. Μπινέ στη Γαλλία. Η μέθοδος των τεστ IQ, του Τέρμαν, υπήρξε το πρώτο εργαλείο του κινήματος της Ευγονικής. Η ιδέα πως η νοημοσύνη μπορεί να μετρηθεί ποσοτικά καθώς και η ταχεία ανάπτυξη της γενετικής συγκεράστηκαν για να δημιουργήσουν την πιο ισχυρή και διαδεδομένη μορφή του βιολογικού ντετερμινισμού, το κίνημα της Ευγονικής. Υποστηρίχτηκε από τον Τέρμαν, τον πατέρα της Ευγονικής, ότι "Η βλακεία τους φαίνεται να είναι φυλετική, ή τουλάχιστον να κληρονομείται απ' την οικογένεια απ' την οποία προέρχονται. Το γεγονός ότι αυτοί οι τύποι συναντώνται με υπερβολικά μεγάλη συχνότητα ανάμεσα στους Ινδιάνους, Μεξικανούς και Νέγρους, επιβεβαιώνει ότι το ερώτημα για τις φυλετικές διαφορές στις διανοητικές ικανότητες πρέπει να επανεξεταστεί. Προσωπικά προδικάζω ότι, όταν γίνει αυτό, θα αποκαλυφθούν τρομερά σημαντικές φυλετικές διαφορές στις διανοητικές ικανότητες, που δεν θα εξαλειφθούν ποτέ με οποιοδήποτε εκπαιδευτικό σύστημα. Αν πρόκειται να διατηρήσουμε το κράτος μας για μία μόνον κατηγορία που ν' αξίζει να το κατέχει, θα πρέπει να εμποδίζουμε με κάθε τρόπο την κληρονομηση κατώτερης διανοητικής ικανότητας" (1917).

Στην εποχή του ο Τέρμαν δεν ήταν ένας τυχαίος επιστήμονας. Είχε τεράστια φήμη, και εκτός από καθηγητής ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ, ήταν σύμβουλος σε πολλές και μεγάλες σήμερα πολυεθνικές επιχειρήσεις, τραπεζικές, κτηματικές, βιομηχανικές, Τεξάκο, Έσσο κ.α. Παραιτήθηκε από τη θέση του, όπως και ο ομοϊδεάτης του καθηγητής ψυχολογίας στο Χάρβαρντ, Γιέρκες, και ανέλαβαν να μελετήσουν τις διαφορές στις διανοητικές ικανότητες των στρατιωτών. Τα αποτελέσματα των μελετών τους (1917-1918) ήσαν σύμφωνα με τις ρατσιστικές και αντεργατικές τους ιδέες, που ανεπιφύλακτα είχαν δηλώσει από πριν. Μετά τους Αμερικανούς, οι μετανάστες είχαν την ακόλουθη σειρά διανοητικής ικανότητας, σύμφωνα με τα "αποτελέσματα": Άγγλοι, Ολλανδοί, Δανοί, Σκωτσέζοι, Γερμανοί, Σουηδοί, Καναδοί, Βέλγοι, Νορβηγοί, Αυστριακοί, Ιρλανδοί, Τούρκοι, Έλληνες, Ρώσοι, Ιταλοί, Πολωνοί. Οι Πολωνοί, είπαν, είναι σχεδόν το ίδιο βλάκες με τους Νέγρους. Λίγο αργότερα (1918), και σε συνεργασία με τους Μπρίγκαμ και Θόρνταϊκ, που είχαν ανάλογα "αποτελέσματα" και τα συνόψιζαν στην έννοια "νορδική ανωτερότητα", οι Τέρμαν και Γιέρκες έδωσαν στην Υπηρεσία Μετανάστευσης και Απόκτησης Ιθαγένειας τα στοιχεία τους και πρότειναν περιορισμούς στη μετανάστευση. Έτσι, θεσπίστηκε στις Η.Π.Α. ένας νόμος περιοριστικός για τη μετανάστευση, με φυλετικά κριτήρια, και άρχισε η εποχή της "χαρισματοκρατίας" (MERITOCRACY). Έως την πρώτη Ιανουαρίου του 1930, 24 Πολιτείες είχαν ψηφίσει νόμους για τη στείρωση των "διανοητικά καθυστερημένων" εγκληματιών και ζητιάνων. Το 1931, 34 Πολιτείες είχαν ψηφίσει νόμους που απαγόρευαν τους γάμους μεταξύ λευκών και μαύρων (μερικές φορές και Κινέζων, όπως π.χ. η Καλιφόρνια).

Βασική επιδίωξη της ρατσιστικής ιδεολογίας, που μια όψη της ήταν η Ευγονική, ήταν η καταπίεση και εξουδετέρωση του εργατικού κινήματος, που είχε αρχίσει να ογκούται επικίνδυνα εκείνη την εποχή. Επειδή το εργατικό κίνημα ξεκινούσε βασικά από τους μετανάστες, επιδιώχθηκε η διαίρεση των εργατών με τα επιχειρήματα της "εθνικότητας" και της "φυλής". Αποτέλεσμα; Αποδυνάμωση του εργατικού κινήματος και μεγάλη μείωση του αριθμού των εργατικών συνδικάτων το 1930, σε σχέση με τον αριθμό τους το 1912.

Η δράση των ευγονιστών πολεμήθηκε από ορισμένους διάσημους και φιλελεύθερους γενετιστές και περιορίστηκε σημαντικά την δεκαετία του 1930. Μιά βασική αιτία ήταν η εκ νέου ριζοσπαστικοποίηση του πληθυσμού μετά την οικονομική κρίση του '29, καθώς και η προσπάθεια της φιλελεύθερης Αμερικής να διαφοροποιηθεί από τη Γερμανία του Χίτλερ. Αρκετό καιρό πριν ξεσπάσει ο πόλεμος, οι ναζιστές θέσπισαν νόμους όμοιους με της Αμερικής του 1920-30. Ο γερμανικός νόμος "στείρωσης" θεσπίστηκε το 1935, και σε έναν χρόνο "στειρώθηκαν" (δηλ. ευνουχίστηκαν) 56.000 άτομα. Ο γερμανικός ευγονικός νόμος του 1933 απέκλειε τους Εβραίους από δημόσιες υπηρεσίες· άλλος νόμος του 1935 απέκλειε τους γάμους Αρείων με Εβραίους. Αργότερα (1936) ο νόμος αυτός επεκτάθηκε, περιλαμβάνοντας και τους Σλάβους και όλους τους μη Αρείους. Με τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και τις ναζιστικές ενέργειες κατατροπού των Εβραίων και άλλων "υπανθρώπων", όπως οι γύφτοι και οι Σλάβοι, η ευγονική βρήκε την ολοκληρωμένη πολιτική έκφραση της "επιστημονικής" λογικής της για τη φυλετική κληρονομικότητα. Είναι κάτι περισσότερο από πιθανό ότι οι έρευνες σχετικά με τον κλωνισμό ξεκίνησαν από τον δρα Μέγκελε, τις έρευνες του οποίου υποστήριζε ο Χίμλερ, στέλνοντάς του "πειραματόανθρωπους" στα στρατόπεδα συγκέντρωσης/εξόντωσης. Κι όπως έλεγε πρόσφατα ένας αρθρογράφος, εύκολα φαντάζεται κανείς τις ονειροπολήσεις του Χίμλερ γύρω από την ευκαιρία να τροφοδοτεί επ' άπειρον τα Ες Ες με τους αρείους που θα έβγαζε το καρμπόν του Μέγκελε.

Το σοκ που προκάλεσε ο ναζιστικός ρατσισμός είχε ως αποτέλεσμα να εξαφανιστούν τα ιδεολογήματα του βιολογικού ντετερμινισμού από τους επιστημονικούς κύκλους μέχρι και την δεκαετία του 1960—με εξαίρεση τις εργασίες του Αυστριακού Ηθολόγου Κ. Λόρεντζ, ο οποίος υποστήριζε ότι "Πρέπει να στηριχτούμε πάνω στα υγιή ένστικτα των αρίστων του λαού μας, για την εξαφάνιση των στοιχείων εκείνων του πληθυσμού που είναι φορτωμένα με λάσπη" (βλ. "Επιθετικότητα", εκδ. Χατζηνικολή, 1978).

Ι.Ο., Φυλετικοί παράγοντες και Ευγονική

Το 1969, ύστερα από ένα άρθρο του Αμερικανού ψυχολόγου Α. Τζένσεν στην Εκπαιδευτική Επιθεώρηση του Χάρβαρντ, ξέσπασε μια μεγάλη διαμάχη γύρω από το τι καθορίζει την διανοητική ικανότητα στους ανθρώπινους πληθυσμούς. Ο Τζένσεν, αλλά και οι Άϊσενκ, Σόκλυ και Χέρνσταϊν, που υποστήριζαν τη θεωρία του, ισχυρίζονταν ότι ο δείκτης νοημοσύνης (Ι.Ο.) είναι ένα ποσοτικό χαρακτηριστικό, ελεγχόμενο από ορισμένα γονίδια που τα αλληλόμορφα τους βρίσκονται στους ανθρώπινους πληθυσμούς με διαφορετικές αναλογίες (όπως και τα γονίδια που ελέγχουν τις ομάδες αίματος). Ορισμένοι της σχολής αυτής, παρατηρώντας στατιστικές διαφορές στις τιμές του Ι.Ο., που παρουσιάζονται σε διάφορους πληθυσμούς, υποστήριξαν ότι τα αλληλόμορφα που αντιστοιχούν σε υψηλή ευφυΐα είναι πιο διαδεδομένα στους λευκούς παρά στους μαύρους, και μάλιστα πως υπάρχουν διαφορές και στους επιμέρους πληθυσμούς, π.χ. ότι τα "καλύτερα" γονίδια τα έχουν οι Αγγλοσάξωνες. Τέλος, υποστήριξαν ότι οι πλούσιοι και οι κοινωνικά "πετυχημένοι" έχουν "καλύτερα" γονίδια από τους φτωχούς και γενικά από τα οικονομικά καταπιεσμένα κοινωνικά στρώματα.

Την περίοδο του Νίξον, τα άρθρα του Χέρνσταϊν χρησιμοποιήθηκαν ως επιχείρημα για να εγκαταλειφθούν οι προσπάθειες που είχαν αρχίσει για ελάττωση των κοινωνικών ανισοτήτων στην Αμερική, με ειδικά εμπλουτισμένα εκπαιδευτικά προγράμματα στις φτωχογειτονιές. Η θεωρία του Χέρνσταϊν συνοψίζεται στα εξής σημεία: στη σημερινή φάση του πολιτισμού αυξάνει διαρκώς η σημασία της διανοητικής ικανότητας για την κοινωνική και εισοδηματική επιτυχία του ατόμου· η φιλελεύθερη κοινωνία, βελτιώνοντας και ομογενοποιώντας το περιβάλλον για όλα τα άτομα, με την εξίσωση των ευκαιριών για όλους, περιορίζει την ποικιλότητα που οφείλεται στο περιβάλλον και συνεπώς αυξάνει διαρκώς τη σημασία που έχει για τη διανοητική ικανότητα η γενετική συνιστώσα· έτσι, η κοινωνία στρωματοποιείται αξιοκρατικά πάνω σε γενετικές βάσεις, και μπορούμε να προβλέψουμε ότι "η ανεργία γίνεται γενετικά κληρονομούμενη". Πάνω σ' αυτά μπορεί κανείς να παρατηρήσει ορισμένα πράγματα. Πρώτο, υπάρχουν στατιστικές ενδείξεις ότι, συγκριτικά με το Ι.Ο., πολύ μεγαλύτερη σημασία για την κοινωνική και εισοδηματική επιτυχία του ατόμου έχει η ταξική και εκπαιδευτική του προέλευση. Δεύτερο, η εξίσωση των ευκαιριών για όλους μένει πολύ περισσότερο υπόσχεση παρά πραγματικότητα. Τρίτο και σπουδαιότερο, η "αξιοκρατική στρωματοποίηση" που προφητεύει ο Χέρνσταϊν είναι νοητή μόνο σε μια ανταγωνιστική κοινωνία, χτισμένη με άξονα τις ανθρώπινες ανισότητες. Μπορεί κανείς ν' αντιστρέψει τον συλλογισμό του και να υποστηρίξει πως πρέπει να καταπολεμηθεί όχι η εξίσωση των ευκαιριών αλλά η ανταγωνιστικότητα της κοινωνίας. Ο Χέρνσταϊν μπορεί να φανταστεί μόνο μια πυραμιδοειδή κοινωνική οργάνωση. Μήπως όμως το επόμενο βήμα στην ανθρώπινη εξέλιξη θα είναι μια κοινωνία—δίχτυ, μια κοινωνία βασισμένη στη συνεργασία, την αλληλεξάρτηση και τον αλληλοσεβασμό, κι όχι στον αγώνα για προσωπική επικράτηση; Τί θα συμβεί αν κτίσουμε μια κοινωνία χωρίς στρωματοποίηση—μια κοινωνία που θα εμπλουτίζεται από την ανθρώπινη ποικιλότητα και θα σέβεται την δημιουργικότητα σε όλους τους τομείς, αντί να αντιδιαστέλλει τη δήθεν χυδαία χειρωνακτική δουλειά από την δήθεν ευγενική διανόηση;

Αναντίρρητα σε πολλές περιπτώσεις οι γενετικές επιδράσεις δημιουργούν μερικές από τις διαφορές νοημοσύνης που παρατηρούμε ανάμεσα σε δυο άτομα της ίδιας κοινωνικής ομάδας. Δεν πρέπει επίσης να γίνει δεκτή η άποψη ότι όλες οι διαφορές στη διανοητική ικανότητα των ατόμων οφείλονται στο περιβάλλον και μόνο σ' αυτό. Με τις μέχρι σήμερα ενδείξεις εκείνο που απερίφραστα μπορούμε να πούμε είναι ότι η επίδραση του περιβάλλοντος μπορεί να παίξει σημαντικό και ίσως πολλές φορές πρωταρχικό ρόλο στην έκφραση των γενετικών δυνατοτήτων του ατόμου. Είναι επομένως πολύ πιο σωστό να συγκεντρώσουμε τις προσπάθειές μας στην εξισορρόπηση των συνθηκών του κοινωνικού περιβάλλοντος και στην ελάττωση των κοινωνικών ανισοτήτων, πράγμα που μπορεί να γίνει, παρά να προσπαθούμε να απομονώσουμε, δήθεν από επιστημονικό ενδιαφέρον, τον ρόλο της κληρονομικότητας, που δεν μπορεί να προσδιοριστεί καθόλου εύκολα.

Πρέπει να γίνει απ' όλους αντιληπτό ότι όλες οι επιστήμες έχουν μια ιδεολογική συνιστώσα. Κανενός είδους έρευνα δεν είναι εντελώς ανεξάρτητη από τις κοινωνικές και πολιτικές επιλογές αυτών που την διεξάγουν.

ΓΕΝΕΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

Υποστηρίζεται εδώ και καιρό από κρατικούς λειτουργούς, εκπροσώπους των εταιρειών και ακαδημαϊκούς, ότι προβλήματα όπως η φτώχεια, η ανισότητα, η ανεργία κ.λπ., δεν μπορούν να εξαλειφθούν μέσω κοινωνικών μεταρρυθμίσεων ή μέσω μιας ριζικής αναδιάρθρωσης της κοινωνικής οργάνωσης: ότι αυτά τα προβλήματα δεν δημιουργούνται από την ταξική φύση και λειτουργία της τωρινής κοινωνικής οργάνωσης αλλά από τη γενετική και βιολογική κληρονομιά των ατόμων που την αποτελούν. Έτσι, ο Χέρνσταϊν επί παραδείγματι, υποστηρίζει ότι η αποτυχία στην κοινωνία μπορεί κάλλιστα να εξαρτάται από τον κληρονομικό "εξοπλισμό", ενώ οι μελέτες γύρω από το πλεονάζον χρωμόσωμα Υ προσφέρουν μια βολική εξήγηση σε όποιον θέλει να βλέπει την εγκληματικότητα σαν κάτι που υπάρχει έμφυτο στον εγκληματία, αντί να αναγνωρίζει το γεγονός σαν ένα αποτέλεσμα του ελαττωματικού κοινωνικού συστήματος.

Βαδίζουμε ολοταχώς προς τον γενετικό έλεγχο και τον έλεγχο της συμπεριφοράς σε κοινωνικό επίπεδο. Όμως ποιος θ' ασκήσει αυτόν τον έλεγχο; Ποιος θ' αποφασίσει ποιά γονίδια δεν είναι φυσιολογικά και ποιά συμπεριφορά δεν είναι κανονική; Ποιος θ' αποφασίσει για την αξία, από γενετικής πλευράς, του ανθρώπινου όντος που πρέπει να γεννηθεί; Σωστά το μαντέψατε: όχι εγώ κι εσύ, αναγνώστη, αλλά κρατικοί λειτουργοί, άνθρωποι των εταιρειών, υγειονομικές υπηρεσίες, γιατροί, ψυχίατροι, ψυχολόγοι, καθηγητές πανεπιστημίων, και διάφοροι άλλοι τιτλούχοι έμμισθοι ή/και άμισθοι υπήρετες του συστήματος. Αυτοί και όχι η "κοινή γνώμη", παραπλανημένη ή πληροφορημένη ελλιπέστατα. Δεδομένης της πίστης που έχει η "κοινή γνώμη" για την τεχνολογία, θα πειστεί (;) εύκολα πως οι αποφάσεις που λαμβάνουν ήδη οι προαναφερόμενοι είναι για το καλό της κοινωνίας κι όχι προς το συμφέρον τους.

Η επιστήμη δεν είναι ουδέτερη

Πολλές από τις εκάστοτε νέες τεχνικές—κι όχι μόνο στο επίπεδο της γενετικής μηχανικής—προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες για την ανακούφιση ή και την απάλειψη ανθρώπινων δεινών διαμέσου της θεραπείας διαφόρων ασθενειών. Δεν πρέπει όμως αυτό να μας παραπλανά αναφορικά με τον πραγματικό λόγο ύπαρξης της επιστήμης και των εφαρμογών της (τεχνολογίες) σε μια κοινωνική οργάνωση που έχει ως κύριο χαρακτηριστικό της την κυριαρχία και εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Σ' αυτήν την κοινωνική οργάνωση, ο εκάστοτε προσανατολισμός της επιστημονικής έρευνας και οι εκάστοτε πολιτικές αναφορικά με τις "πρακτικές εφαρμογές" των ερευνών αυτών, χαράσσονται με τρόπο ώστε να αναπαράγεται και να ενδυναμώνεται ο ταξικός χαρακτήρας αυτής της κοινωνίας: δηλαδή με τρόπο ώστε να αυξάνεται διαρκώς η υποταγή μας στο Κράτος και στον Καπιταλισμό. Σ' αυτήν την κοινωνική οργάνωση, οι γνώσεις που προκύπτουν από την επιστημονική έρευνα είναι ιδιοκτησία των Εταιρειακών και Κρατικών ερευνητικών κέντρων. Και είναι οι ιδιωτικές και οι κρατικές εταιρείες αυτές που αποφασίζουν για την αξία αυτών των γνώσεων, με γνώμονα το αν και κατά πόσον αυτές οι γνώσεις, εκτός από μέσα ποδηγέτησης των ανθρώπων, μπορούν να καθίστανται και κερδοφόρες. Επί παραδείγματι, αν και υπάρχει η γνώση για την παρασκευή ενός αντισυλληπτικού χαπιού εξαετούς διάρκειας, οι "αρμόδιες" εταιρείες δεν προχωρούν στην παρασκευή του γιατί είναι πιο κερδοφόρο γι' αυτές να μας πουλάνε ένα χάπι την ημέρα παρά ένα χάπι κάθε έξη χρόνια.

Αυτοί που στην τωρινή κοινωνική οργάνωση έχουν την πολιτική και οικονομική εξουσία να υποτάσσουν και να εκμεταλλεύονται την πλειονότητα των ανθρώπων, έχουν δημιουργήσει και αναπτύσσουν διαρκώς και την επιστήμη εκείνη, καθώς και τις τεχνολογίες, που διευκολύνουν το έργο τους και που το καθιστούν όλο και πιο κερδοφόρο. Αυτοί καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η τεχνολογία στην κοινωνία: αυτοί αποφασίζουν για τις χρηματοδοτήσεις των—και γενετικών—ερευνών με τρόπο ώστε να ολοκληρώνεται το κύκλωμα: ΕΞΟΥΣΙΑ/ΚΕΦΑΛΑΙΟ—χρηματοδοτήσεις—ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ—γνώση—ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ—εφαρμογές—ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΕΞΟΥΣΙΑ/ΚΕΦΑΛΑΙΟ.

Κατά συνέπεια δεν πρέπει να τίθεται ζήτημα διαχείρισης ή ελέγχου της κρατιστικής και καπιταλιστικής επιστήμης, αλλά καταστροφής της—καταστροφής όλων των θεσμών ετούτης της ιεραρχικής και εκμεταλλευτικής κοινωνικής οργάνωσης.

Σ.Κ.